

Nr 190.

Av herr **Rogberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag innefattande bestämmelser med avseende å upphävande av lagen den 5 juni 1909 om uteslutande tills vidare av rätten att erhålla laga skifte inom vissa områden.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 18 med förslag till lag innefattande bestämmelser med avseende å upphävande av lagen den 5 juni 1909 om uteslutande tills vidare av rätten att erhålla laga skifte inom vissa områden får jag vördsamt anföra följande:

Under år 1909 utfärdades, med tillämplighet för de områden ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens lappmarker och de överlopsmarker, vilka i förevarande proposition omnämnas, i ett sammanhang författningar rörande husbehovsskogar inom vissa områden samt rörande ytterligare föreskrifter om avvitrningen inom lappmarkerna. Enligt den senare författningen kunde, där det begärdes, avvitrningen så verkställas, att inom by, enstaka hemman eller nybygge erhöles en uppdelning i ägototter, likartad med den vid ett laga skifte, den s. k. åbodelningen. Men med den förmån, som sålunda gavs befolkningen, uppkom den frågan, huru rätten att erhålla laga skifte å mark, som undergått avvitrning med åbodelning, skulle regleras. Då det emellertid var att förvänta, att, såsom också inträffat, åbodelningarna skulle bliva i synnerlig stor utsträckning anlitade och genomförda, samt all erfarenhet visat, att efter ett klokt laga skifte och således även efter en åbodelning en avsevärd tid hinner att förflyta, innan behov av ytterligare jorddelning gör sig gällande, var det ganska naturligt, att statsmakterna 1909 undandrog sig lösningen av den nyssberörda frågan och i stället beslöto den nu förevarande lagen, att jämväl, sedan avvitrningarna faststälts, rätten att erhålla laga skifte inom antydda orter skulle vara utesluten. Det får anses givet, att riksdagen för sin del antog sagda lag under gillande av regeringens förklaring, att utredningen beträffande de bestämmelser, som efter avvitrningen inom orterna i skifteshänseende kunde anses påkallade, syntes böra uppdragas till skiftesstadgokommittén för att företagas i sammanhang med frågan om revision av reglerna om laga skifte över huvud.

Årets proposition, av vilken kan slutas, att förslag till ny allmän jorddelningslagstiftning, med undantag i ett hänseende gällande även för nu förevarande delar av lappmarkerna, kommer att föreläggas nästa års riksdag, synes mig giva anledning att framställa följande frågor: Föreligga tvingande skäl att med brytande av det naturliga sammanhanget besluta upphävande av 1909 års lag så att säga på förhand och oberoende av den förväntade nya allmänna skifteslagstiftningen? Och vidare, är det lämpligt, att i fråga om laga skifte inom förevarande orter skola tillämpas specialbestämmelserna om laga skifte å ägor, som undergått storskifte? I avseende å den förra frågan kan dels hänvisas till länsstyrelsens i Norrbottens län förklaring, att några mera kännbara olägenheter av förbudet icke ännu hunnit göra sig gällande, och dels framhållas, att i landshövdingen N. G. Ringstrands skrivelse knappast påfordrats omedelbara åtgärder. Ett uppskov, som kan förväntas bli kort, läser icke tvinga bondesöner att söka sig bort från fädernehemmanet, om nu detta, vilket, fränsett Tärna, tyvärr torde endast mera undantagsvis inträffa, inom sitt område har utkomst-möjligheter för mer än en familj. Ett uppskov med frågan är därför tillrädligt, och ett uppskov skulle tillika medföra den förmånen, att det, särskilt med hänsyn till de odisponerade överlopsmarkerna nedom odlingsgränsen i Sorsele, Gällivare, Jockmock och Arjeplog, kunde utredas, om fara föreligger att vid blivande hemmansklyvningar därstädes skulle uppkomma ivriga, från jobbarehåll underblåsta anspråk på större avverkningar å husbehovsskogarna, i allmänhet eller åtminstone såvitt angår de särskilda husbehovsskogarna.

I avseende å den senare frågan, frågan om det ändamålsenliga i propositionens innehåll, ligger det nära till hands att erinra om de formaliteter och kostnader, befolkningen måste underkasta sig för att få åbodelningarna, vilka ju enligt propositionen skulle betraktas såsom storskiften, i och för stadga hos blivande hemmansklyvningar likställda med laga skiften. Det kan förväntas, att orternas fattiga befolkning inför de oundvikliga omgångarna och utgifterna endast i ringa mån skulle begagna den frihet, som propositionen giver. Mot utvägen att söka bättra propositionen genom att likställa åbodelningens jorddelning med laga skifte kan erinras, att även detta har sina olägenheter. Allt för lätt erhållna hemmansklyvningar för att ej tala om ägostyckningar kunna leda till sådana socialt olämpliga jorddelningar, vilka vid avvitrning och åbodelning skolat undvikas och säkerligen undvikits. Saken är verklig svår. Propositionen synes mig icke fullt tillfredsställande såsom försvårande jorddelningen. Samtidigt måste medgivas det nyttiga däri, att propositionen till äventyrs understundom skall hindra olämpliga jorddelningar. Landsfiskalens i Jockmock åsikt att inom förevarande orter delning av fastighet borde tillåtas allenast efter föregången prövning vore nog värd beaktande.

På grund av vad nu blivit anfört får jag vördsamt hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 18 icke måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 februari 1925.

Herman Rogberg.

I motionens syfte instämmer:

Carl Lindhagen.
